

Матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, академіка НАН України Миколи Григоровича Чумаченка: «Соціальні та економічні вектори інноваційного розвитку бізнес-структур», (Тернопіль, 23 квітня 2020 року)

УДК 330.34

Дерманська Л.В.

Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу THEU

ІННОВАЦІЙНІ ФАКТОРИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Dermanska L.V.

INNOVATIVE FACTORS OF COMPETITIVENESS DEVELOPMENT OF THE REGION

Конкурентоспроможність є одним з визначальних чинників рівня і перспектив розвитку регіону. Конкурентоздатними можуть бути тільки такі регіони, які здатні генерувати інноваційні ідеї, доводити їх до готовності і впроваджувати у виробництво. Одну з найголовніших ролей в процесі реалізації конкурентних переваг суб'єктами господарювання регіону є їх інноваційний потенціал.

Не усі регіони нашої країни мають достатні ресурси для подальшого розвитку через проведення прогресивних структурних зрушень, що викликає необхідність державного регулювання, що виступає найважливішим засобом забезпечення динамічного протікання інноваційних процесів.

До числа базових чинників розвитку слід відносити інноваційну складову, в основі якої лежить прогресивна ідея, результат інтелектуальної діяльності, виражений в практичному застосуванні новітніх досягнень науки, техніки у будь-якій сфері життєдіяльності людини.

При аналізі конкурентних переваг доцільно спиратися на теорію "конкурентного ромба" М. Портера [2]. Чотири атрибути території, кожен окремо і всі разом складають основу конкурентних переваг. До них відносяться:

- факторні умови: людські та природні ресурси, науково-інформаційний потенціал, капітал, інфраструктура;
- умови внутрішнього попиту: якість попиту, відповідність тенденціям розвитку попиту на світовому ринку, збільшення обсягу попиту;
- суміжні та обслуговуючі галузі;
- стратегія та структура фірм, внутрішньогалузева конкуренція: цілі, стратегії, способи організації, менеджмент фірм, внутрішньогалузева конкуренція [2].

Принципово важливе те, що в сучасній економічній ситуації конкурентна боротьба все більше зміщується у бік створення і освоєння нових технологічних процесів.

Формування конкурентних переваг суб'єктами нашої країни базується на сучасних досягненнях науково-технічного прогресу при розвитку системи мотивації і з урахуванням процесів глобалізації економіки. Важлива роль в створенні переваг відводиться високим інтелектуальним можливостям населення регіону, персоналу підприємств і фірм, що діють на цій території, а також організацій, що забезпечують розробку і виробництво конкурентної продукції з високими споживчими властивостями і мінімальними ресурсними і енергетичними витратами.

Нині політика зміцнення і розвитку конкурентоспроможності регіону будується на тому, що його конкурентні переваги є засобами, за рахунок яких суб'єкт може випередити своїх конкурентів, і досягти головної його мети - високого рівня життя

Конкурентоспроможність регіону означає стійке зростання рівня життя населення, розширення можливостей для зайнятості і здатність виконувати свої зобов'язання на внутрішньому і зовнішньому ринках.

На сьогодні виявлено, що економічна, соціальна і екологічна сфери взаємозв'язані, а отже проведення інновацій в якій-небудь з них призводить до змін в іншій. У зв'язку з цим оцінка впливу інновацій на міру конкурентоспроможності регіону робиться комплексно, включаючи їх економічну соціальну і екологічну ефективність.

Однак в сучасному світі, коли одним з головних чинників, що забезпечують конкурентоспроможність території, є її інноваційність, що виражається як у здатності території до генерації власних інновацій, так і в здатності сприймати інновації з боку, недостатньо просто забезпечити базові умови функціонування економіки. Необхідно домогтися більш високої, ніж у конкурентів, ефективності використання цих умов.

Саме тому важливою умовою територіального розвитку є знаходження ефективного поєднання зусиль по зміцненню ресурсної бази галузей і розробок поряд зі здійсненням різноманітних інституційних та організаційно-господарських перетворень, які покликані активізувати наявний інноваційний потенціал, створити реальний попит на інновації всередині території і забезпечити довгострокове її розвиток.

Модернізація економіки на основі інноваційної діяльності - це той напрямок розвитку, який дозволить вирішити найважливіші завдання в соціально-економічному розвитку регіонів і держави в цілому. Практика показує, що впровадження нових технологій дозволяє здійснити якісний прорив на ринку товарів і послуг, формувати стійкі конкурентні переваги. Високотехнологічні галузі визначають економічне зростання, сприяють адаптації до високих технологій інших галузей і забезпечують підйом всієї економіки.

Інноваційне середовище регіону можна представити у вигляді системи і визначити як сукупність взаємопов'язаних суб'єктів інноваційної інфраструктури та інноваційного процесу, яким властива висока інноваційна активність і сприйняття. Дані суб'єкти діють в сприятливому інноваційному кліматі, можуть реалізовувати інноваційний потенціал регіону. Інноваційна інфраструктура, в свою чергу, являє собою сукупність інститутів, організацій та механізмів їх взаємодії, в рамках яких здійснюється діяльність з виробництва, зберігання і розповсюдження інновацій.

Фінансово-економічний механізм інноваційної політики на рівні регіону передбачає як прямі форми підтримки науково-технічної та інноваційної діяльності, так і непряму економічну підтримку, яка була закріплену на законодавчому рівні систему пільг, що виражається через: звільнення від податків державних і приватних підприємств; податкові пільги, що стимулюють підприємства до збільшення витрат на дослідження і розробки; податкові пільги для підприємств-початківців на ранніх етапах їх діяльності.

Основні напрями підвищення конкурентоспроможності регіону визначаються на основі використання його потенціалу, конкурентних переваг з урахуванням специфічних особливостей регіону і можливостей і потенційних загроз зовнішнього середовища (макрорівень). При цьому найбільш важливий напрям в сучасних умовах – зростання в регіоні інноваційної активності.

Список використаних джерел:

1. Дульська І. В. Внутрішні джерела збільшення конкурентоспроможності технологістських регіональних економік. URL : http://www.iee.org.ua/files/conf/conf_article28.pdf
2. Портер М.Е. Конкуренція. / М. Е. Портер. – Москва: Видавничий дім «Вільямс», 2005. – 608 с.